AD

Germaniam

ORATIO

De præsentissimá Calamitate Turcicá.

Authore

SALOMONE FRENCELIO A FRIDENTHAL, POETA CÆSARIO, & publico in illustri Academiá IVLIA *Philosophiæ Moralis Professore.*

Ad calcem alia quædam hujus Generis accesserunt.

VVITEBERGAE,

Typis M. Georgij Mulleri,

Anno ultimæ Christ. Militiæ

M, D, XCIV.

P. XVI. 391 adb.

ILLVSTRISSIMO PRINCIPI AC DOMINO DOMINO FRIDERICO GVILIELMO, Duci Saxoniæ, Marchioni Misniæ, Landgravio Thuringiæ, Administratori Electoratus Saxoniæ, Domino meo clementissimo.

Illustrissime Princeps FRIDERICE GVILIELME: Quisquis fuit, qui aliquando affirmavit, quòd quatuor bonæ Matres pariant quatuor pessimos Filios, nimirum

VERITAS ODIVM,
PROSPERITAS SVPERBIAM,
SECVRITAS PERICVLVM,
FAMILIARITAS CONTEMTVM:

dixit (ita me Christus amet) & verè, & sapienter. Postremam Matrem alio loco contemplandam relinquo. Primam libenter hîc intactam præterirem, nisi ab eâ plusculum mihi, non tamen minùs liberaliter, metuerem. Forsitan enim omnia, in hac ipsa Oratione meâ Senatoriâ, quibusdam non arridebunt, vel quia ipso Vero veriora. Sed odium improborum, est Amor bonorum. Verùm amabò

Matres in medio positas obiter duntaxat hic intueamur. Etenim quis ibit inficias, maximam Germaniæ nostræ partem hactenus omnium rerum successu, ac continuá quadam prosperitate floruisse? Hinc (Deum immortalem!) quanta Superbia, quanta Insolentia animos tam inferiorum quàm superiorum anniuersariá quadã Mutatione occupavit? quantus luxus in victu & amictu enatus? Ex hoc quid aliud mali promanare potuit, quàm Securitas, & detestabilis illa ἀναρχία?

Iam quis, modò non emotæ mentis homo, Periculorum magnitudinem & colluviem, quibus circumsepta est miserrima nostra Patria, miretur? Posteaquam enim crudelissimus Christiani nominis Hostis (cujus nomen pronunciare horresco) animadvertit; nostros Germanos ex tam diuturno Pacis usu atque usurá, quæ aurea Pax omnis felicitatis fons erat, penè oblitos esse, quid sit Hostis? quid bellum? manus ille suas, quas benignissimus Pater cœlestis sive bono nostro fato, sive malo, ipsi aliquandiu constrinxerat, furiosá vi dissolvit, Exercitum horrendæ multitudinis coëgit, arma arripuit, & Christiano sanguini jam jam inflixit, minas de die in diem spirans, bellumq; aliud ex alio denuncians. Ah infelix Mater Prosperitas! ah infelix Securitas! Vix in præsentiori periculo unquam constituti fuimus. Res profectò seriò agitur,

Atq;

Atq; id ut accuratiùs noſtri homines apud animos ſuos penſitarent; ſperabam aliquem futurum, qui magnitudinem Rei Scripto explicaret, animos pios ad ſalutarem conſiderationem, ardentem divini Numinis Invocationem, & ſeriam Pœnitentiam excitaret. quid enim vetat calamo deſignare, quod gladio tranſigendum eſt? Sed non deſpero, unum in tantâ Doctorum virorum copia inventum iri, qui hoc Pietatis officium ſubeat, ſuſtineatq;.

Interea tamen neq; mihi Chriſtiani Poëtæ partes defugiendas exiſtimavi, tum quòd in ſpem venirem, operæ me facturum precium, Rem omnibus Bonis, præſertim quibus ingenioli mei ſtudia jam antè utcunq; innotuerunt, DEO verò cumprimis gratâ: tum quòd ad hanc operam ocium ſuppeteret VVITEBERGÆ, ubi præter omnem meam exſpectationem operis Typographicis inhærere neceſſe habebam.

Confeci igitur, quicquid eſt Poëmatis, neſcio quâ Minervâ, bono certè ſtudio. Nec confeci ſaltem; verùm etiam publicè ex Cathedrâ in frequentiſsimo Auditorum concurſu ibidem recitavi, prorſus nullo alio fine, niſi ut piis motibus in animis Adoleſcentum ſuſcitatis arma Eccleſiæ concitarem. Vix pedem Cortinâ extuleram, cùm me plurimi ex Auditoribus editionem recitati Poëmatis unicè poſcerent. Promiſsionem feci, re ad breve tempus dilatâ.

Progressus in itinere instituto cùm Helmstadium perveniſſem, atq; ita res ſe daret, ut aliquid publicè dicendum eſſet, nec aliud in tantá temporis anguſtiá, præter hanc Orationculam ad manus haberem, eandem in pleno conſeſſu protuli; idq, eò cupidiùs, quò magis neceſſarium judicavi, præſentem calamitatem non in duabus, ſed omnibus Academiis Iuventuti ob oculos ponendam eſſe. Communis enim periculi cogitatio non tantùm illis ſuſcipienda eſt, qui ad clavum ſedent: verùm etiam, qui in id dies noctesque in Scholis incumbunt, ut aliquando ad rerum gubernacula adhibeantur, vel aliá operá Christianæ Reipub. fidem ſuam probent. Vix dixeram, cùm idem mihi (quod non ambitiosè intellectum, ſed in gloriam DEI dictum volo) in ipsá illuſtri Academiá IVLIA accidit, quod in priori, ut nemo non etiam ex primis Subſelliis eſſet, qui non typos publicos carmini noſtro ſingulari quadam animi contentione decerneret. Neq; hîc tantùm; ſed etiam quidam primi nominis in Aulá Reverendiſs. & Illuſtriſs. Principis HENR. IULII poſtulati Epiſcopi Halberſtadienſis, Ducis Brunſ. & Lunæb. &c. Domini mei clementiſsimi.

Vt igitur tot conſiliis & Admonitionibus morem gererem, vel una me perſuaſit Pietas. Perſuaſo alterum erat, quod deliberandum ſeſe dab.., ut de aliquo potenti Patrono cautè

diſpice-

dispicerem, cujus Authoritas Musam meam pro pura VERITATE pura verba facientem adversus Calumniantium morsus & protervitatem tueretur. In cujus equidem rei deliberatione TV primùm, illustrissime Princeps, in mentem mihi veniebas, sed & simul clementissimus meus Dominus Dux HENRICVS IVLIVS. Vna fideliá duos parietes dealbandos illiberale duxi: ac proinde tuo sublimi Nomini hoc meum qualecunque Poëma inscribendum consecrandumq; statui: non quòd ex tantis Principibus alterum alteri præferendum putarem (inter Bonos enim & amabilis & admirabilis æqualitas) sed quòd jam nominatissimi Ducis HENRICI IVLII Patrocinium & summam gratiam liberalibus studiis assecutus fuissem; tuam autem etiam atq; etiam vehementer consectarer; non temerè, non sordidè: sed quòd Musis hac temporum iniquitate laborantibus satis multi Mecœnates acquiri non posse sat bene intelligerem, ac præterea illius heroicæ vocis memor essem:

Principibus placuisse viris non ultima laus est.

Accipe igitur, generosissime Princeps, Strenæ loco, Scriptum meum, quod in Academiá clarissimá, cujus tu Tutor, aut ut rectiùs dicá, Pater es, mihi natum fuit: atq; ita accipe, ut intelligam, gratam tibi esse operam, quæ Reipublicæ Christianæ Saluti, & divinarum laudum amplificationi impenditur. Scripsi

Scripsi de Re gravi & summi momenti, si non satis graviter; tamen (uti sperare jubeor) non impiè: nec saltem in loco; verùm omnino, teste Experientiá, ἐν καιρῷ. Converti orationem omnem ad Meam Germaniam, cujus tu, PRINCEPS, ornamentū es & Præsidium non ultimum; imò verò Membrum nobilissimum, quod sacratissimū Caput tam impensè quàm meritò amat. Vtinam stylus meus non sit impotens! utinam, quod opto, quod hortor, quod precor, mei Germani dent effectum! De quo dubitare, sanè mihi est Religio. habent enim vestigia Majorum suorū, habent nervos, neq; dum vel laudem vel animū omnino amiserunt: sed possunt illud etiam de se jactare: τῷ γὰρ ἡμῖν γένος ἔσμεν: non poterunt, si nolent. Stulti est Compedes suas quamvis aureas amare. Viderint illi, quas compedes objiciat illud λιθικὸν θηρίον, ille blasphemus & abjuratus nostri Servatoris hostis, truculentus Turca, ut tandem invisum nomen invitus proferam.

Misereatur nostri Dominus IESVS noster, noster IMMANVEL. Huic Te, Princeps excellentissime, universamq; Germaniam nostram toto pectore commendo, annumq; hunc ingredientem novum, felicem, tranquillum & victoriosum precor.

Quod reliquum est, eá quá par est animi submissione abs te peto, ut STRENVLAM

hanc

hanc meam pro innatâ tuâ Bonitate æqui bonique consulas. Bene & feliciter vale. Dabantur VVOLFERBYTI in castro Principis mei clementissimi, XIV. Calend. Ian. Anno ultimæ patientiæ M. D. XCIV.

CEL. T.

deditissimus

Sal. Frencelius.

RECTOR ACADEMIÆ VVITEBERGENSIS, ANDREAS SCHATO, MEDICINAE Doctor Ac Professor.

NON vanis Vulgi rumoribus, sed Nuntiis & literis fidedignissimorum ad nos perfertur, blasphemam ac immanem Gentem Turcicam uniuersas suas vires cogere in Pannonia; penè jam consumtâ, ut Tyrannidis fines propaget, & vicinis Gentibus, ac toti Germaniæ formidinem ac metum incutiat. Quàm autem terribile, & cunctis Gentibus formidabile sit regnum Mahometicum, intelligi potest ex continuo cursu victoriarum, quibus florentissima regna & Ecclesias tristissimo jugo servitutis miserrimæ, annis ab hinc circiter ducentis subdidit. Et est in recenti memoriâ vastitas Ecclesiarum horribilis, qualis hoc anno in Croätia facta est, ac etiamnum fit, trucidatis multis hominum millibus, multò pluribus in captivitatem ipsâ morte tristiorem adductis. In tanto totius Orbis Christiani periculo, qui suis cupiditatibus securè prophanèq; indulgere possunt, illi quadam animi cæcitate & amentiá non intelligunt, vel non considerant, quid sibi, quid suis, exiguo temporis intervallo accidere possit, si (quod omen Deus in hostes suos convertat,)

fusi fugatiq; essent, qui nunc pro dulcissmà Patria nostra Germania, stant in excubiis, & suorum corporum oppositu, sæviss imorum hostium irruptiones, immanes cædes, terribilia incendia, à pagis, vicis, aut Vrbibus avertunt. Quam exigua nostra sit, hac temporis iniquitate, ad Turcicam collata Potentia, res ipsa loquitur, & commemoratio grata audientibus esse non potest. Cùm autem dubium non sit, puniri hoc tanquam Flagello Dei, cùm alia omnium gentium peccata & Idola, tum verò Blasphemias, quæ omni tempore in Filium Dei sparguntur, excitati securitatis veterno, pia vota non fictis gemitibus, sed corde humili & tremente sermones divinos assiduè concipiamus, & in constanti emendationis vitæ proposito certò speremus, nos depulsionem earum tempestatum impetraturos, quæ indubitatis ingentis iræ Dei argumentis hactenus denunciatæ, paullatim ad nos propiùs advolvuntur, & mutationem fatalem Europæ horrendis Religionum & Imperiorum confusionibus minitantur.

Ad hanc Curam seriarum precum ut se & alios excitaret Vir ornatissimus, Poëta eximius, SALOMON FRENCELIVS, cùm aliquandiu operarum Typographicarum caussa apud nos substitisset, carmine complexus est pauca quædam, quæ in hoc periculosissimo rerum statu, piis & sapientibus in mentem ve-

nire

nire possunt & debent: eaq; cras publicè recitare constituit, hora pomeridiana PRIMA, in Auditorio maximo. Etsi autem non dubitamus, omnes studiorum nostrorum intelligentes, & divinæ Poëtarum Musicæ amantes, sua sponte ad audiendum præstantem Poëtam conventuros esse, ut significatio hæc nostra sufficere possit ad congregandam honestam Scholasticorum frequentiam & cæterorum, qui in hac Academiá nobiscum degunt: Oramus tamen & hortamur universos, ut indicato tempore & loco studiosé conveniant, & hunc etiam honorem habeant Viro & Poëtę optimo, qui Academiæ nostræ nomen libenter dedit, et hoc modo, quàm præclara ipsi de nostrá Republicà scholastica sit existimatio, ostendere voluit, ac cætui nostro docentium & discentium innotescere honorificum sibi duxit. Est autem promtum cuilibet, ex iis versibvs, qui editi extant tàm in hoc genere, quàm in aliis argumentis, publicèq; leguntur hujus Poëtæ, statuere, quale operæ precium nunc etiam audiendō facturus videatur. PP. XXIII. Novemb. Anno Redemtionis nostræ M. D. XCIII.

Suo

Suo inter candidos amiciſsimo
SAL. FRENCELIO
Poëtæ Cæſ. &c.

Communem Patriam ad vim Thracicam
virtute & armis cohercendam
παραινῶντι.

ARmata eſt PALLAS, quidni ſibi vendicet Arma?
Nata IOVE: ergo ſibi Carmina Diva ſacrat.
Carmina & arma ſibi junctim ſacrat ergo canenti
Frencelio, fiunt hinc duo Sacra DEÆ.

αὐτοχεδίως.

Oligerus G. Filius Roſencranæ
Nobilis Danus.

IN ORATIONEM D. FRENCELII
de Rebus Turcicis.

VIdit ut hunc Vatis Mavors pro Rege laborem,
Intrepido Authori murmure vocis ait:
Fortibus ut tenues acuuntur Cotibus enſes,
Sic tua vox acuit Martia corda ſono.
Fallor? an eſt vobis Suada obſequioſa Poëtæ?
In Labris Peitho ſic ſedet illa tuis.

ALIVD.

DVm nova Turcarũ meditamur bella Tyranno,
FRENCELIVS lituos carminis inflat ope.

Arrigat

Arrigat attentas huc turba TVISCONIS aures?
Sectari audaci classica Marte decet.

ALIVD.

SVnt tria, quæ frangunt hostiles robora vires?
Arma, Preces, animi consiliumq; sagax.
Arma Duces capiant, det provida jussa Tribunal?
Verba domi Vates cum prece juncta sonent.
Singula si nequeant, coniuncta ferire Tyrannos,
Et poterunt pavidos vi superare Getas.
De tribus ergo tibi quod convenit, exere Vates,
Et mihi Tyrtæus Martius alter eris.

Vdalricus à Schaff, cognomento Gotsch, à Kinast & Greifenstein in Boberstein.

Ad Eundem.

QVis præcipites Odrysij, truces, tyrannas,
Hastasq; sagittasq; & acinaces latronis
Horrenda negat, quis negat esse vindicanda?
Veruntamen horrentia vindicat quis arma?
Quis non potiùs mandragoræ merum quadrantal
Hausisse, & in vtrumq; oculum & videtur aurem
Indulgere avidè sibi quicquid est veterni?
Quò FRENCELIADE melius facis, Camœnam
Inflare potens qui litui vicem tubæq;
Passim ingeminas ADVIGILATE. plura nullus
Cui succino, ne scabere mutuum audiamus.

Adamus Th. Adami F. Siberus.

IN

IN EANDEM PARÆNESIN.

Arma virũq; cies contra atra tonitrua TVRCÆ,
Germanosq; tuo Carmine in arma vocas
FRENCELI Aonidum DVX Lauriferite Viri, arma
Sumite, ferte hastas, tela, facem, atq; globos.
Pegaseo en invectus Equo pernicibus alis,
Carmine fatidico Laurifer ipse præit.
Quadrupedante metro præit, pede ponè sequendũ est
Quadrupedante, et Equum ponè sequantur Equi.
Artem sectetur Mars, carmen ut arma sequantur:
Sit precor auspicium Martis & Artis idem.
Si tam magna acies, tam splendida, tamq; sonora,
Tam gravis, appositio tamq; reposita loco,
Quã tua FRENCELI sũt carmina: Spero Triũphos:
TVRCA fuge: hic agitur Martis et Artis opus.

M. Daniel Cramerus Professor
extra ordinarius VViteb.

IN EANDEM.

Eminus in Turcam PRECE Teutonus, Vngarus
ARMIS
Cominus, instructu pugnat uterq; bono.
Classica FRENCELIVS generoso Carmine pulsat;
Heic facit officium nonnè Poëta suum?

Frid. Taubmanus.

SVA

SVÆ
GERMANIÆ
VNIVERSÆ

TOTVS FRENCELIVS
SALVTEM ET MELIOREM MENTEM.

Lloquar, an ſileam? ſed caram ante omnia Matrem
Affari res nulla vetat. GERMANIA rerum
O Domina, ô mea Gens, dulciſſima Patria, vocem
Ad te converto: liceat mihi vera profari.
ECQVID AGIS? tune es capta auribus, orbaq; prorſus
Omni oculorum acie? tene omni amentia ſenſu
Privavit? quæ fata tuos horrenda penates
Circumſtent, nullâ advertis ratione? nec audis,
Nec miſeranda vides, in qualia tempora jam nunc
Incideris? ſunt hæc demum, Germania, ſunt hæc
Tempora, quæ quondam divorum oracula Vatum
Enthea funeſtis Eventibus aſſignarunt.
Sunt hæc, queis duplici metuendos Cæde Tyrannos
Attribuêre duos. Vnum, qui vertere fundo
Auderet Superûm Decreta, & ſacra prophanis
Miſcere, atq; adeo inſanis conatibus ipſum
Deturbare

Deturbare throno Christum, tum figere turpi
Ambiguas precio, precioq; refigere leges:
ALTERVM, in innocui qui mẽbra imbellia Christi
Milite sæviret rabido & furialibus armis.
Illi ANTICHRISTO diræ execrabile vocis
Nomen ineſt: quòd ſit Chriſto contrarius ipſi:
Hic infandum, atrox, & formidabile TVRCÆ
Iam pridem uſurpat. gemino ſic robore, finem
Impendere videns mundo, trux Ianitor Orci
Impetit, & ſacrum quaſſat crudeliter agmen
Chriſtigenũ. atq; eheu quæ nõ vis effera TVRCAE eſt?

Non ego jam longà deducam ab origine Gentem
Illius: ante oculos ſaltem, ô Germania, ponam
Cara tibi (quoniam tu lumine capta videris)
Præſentes nimiùm hei præſentes undiq; clades.

Hic Ducis eſt Stygij furor ultimus ille, Flagellũ
Vindicis ab immane Dei, ſupremaq; terræ
Pœna fathiſcenti. nullus toto orbe Tyrannus
Sævitiam hoc Monſtro feriorem exercuit unquam.
Nec mirum: è parvis valida incrementa repente
Principijs cepit. mox ipſo in limine regni
SARRACENORVM ſua ſubjuga colla coëgit.
Dein quoq; Romanum miris ſucceſſib. audax
Imperium invaſit. quin illum cæde madentem
Triginta annorum ſpacio pars optima Mundi
Victorẽ experta eſt: ARABVM Gens nigra, Deorũ
Prodigioſa parens AEGYPTVS, odoraq; tellus
PHOENICVM, SYRIA armipotẽs, Danæia PERSIS,
Ipſa PALÆSTINÆ & Regio cultiſſima ſanctæ.

Hinc ille imperio tria florentissima vasto (cem,
Regna premit: populosâ ASIAM, MEMPHIMQ. *fera-*
HELLADAQ., *Europæ quâ traxit ab ubere Matris.*
Iamq; prope in medio Romani hæc Belua regni
CÆSARIS atq; adeo (ô Pudor!) in penetralibus
AVSONII sedem fixit, quà littora lambit (ipsis.
Thracius æquoreis Bizantia Bosphorus undis:
Nunc mare, nunc terras omni ditione fatigat.

Quid vetera evolvam? quid de Chalcedone cæcâ
Conquerar? in seclũ præsens, in PANNONIS oras
Vertantur Mens atq; oculi. fortissimus ille,
Cujus honoratum nomen famamq; tacebit
Nulla ætas, rapido circum undiq; fusus ab hoste
Postquam succubuit MATHIAS, ô Patria, quæ non
Firma Pharetratus tibi propugnacula Latro
Eripuit? cujus nunc BVDA, & flebilis ALBA est?
Cætera quem Dominum metuunt, quæ non ita nuper
Nostra fuere? ah quid juvat hoc dixisse, fuerunt?

Quid verò? an casu, an tantas Virtute gerit res
Tam mala Colluvies? forsan non illa meretur
(*VIRTUTI* FORTUNA COMES) *Sententia laudem*
Integramq; fidem? namq; hujus sæpius illa
Defraudata operâ, quasi vento, turbine rerum
Iactatur vario, trepidoq; per avia cursu
Circumagitur. sic fit tamen, ut fortuna laborem
Virtuti eliciat, conaminaq; ardua dextro
Prosperet Eventu. CRASSI hac incensa Cupido est
Pronaq; Credulitas in Spem, nomenq; Decusq;
PARTHORUM, *hæc animũ audacẽ, rabiẽq; TERENTI*
Impulit,

Impulit, ut caperet sua Nutrimenta relapsus
ANNIBAL. hæc eadem magni Virtute Camilli
SCIPIADVMQ; acri vi, Marcelliq; ferocis
Contudit infestos Romani nominis hostes.

Sic MAHUMETIGENAS animavit ad extera quæ-
Prælia, sic crebris auxit fortuna Triumphis (vis
Nostram in perniciem: sic vires viribus ultro
Addidit, ut minimè vulgaribus arma Maniplis
Turcica jam liceat confringere, robore belli
Verùm exquisito sit opus, florente Catervâ,
Et veterum virtute Ducum, inprimisq; supremi
Numinis auxilio manifesto, atq; auspice dextrâ.

Non solùm verò (pudet æternùmq; pudebit)
Hoc furiale Genus fortuna animavit, eoq;
Provexit: quin nos ipsi hunc instruximus hostem
Viribus & nervis: nostra illum armavit & auxit
Segnicies. cùm se bella ad Germanica primùm
Accinxit, propiusq; gradum propiusq; penates
Ad nostros grassando tulit, quem terruit ille?
Quem saltem movit? nova quisq; pericula vidit,
Cladem adventantem, tempestatumq; procellas:
Sed qui alios peterent casus, quæ fata, momordit
Nullum cura Domi. postquam lacerata fuisset
Dalmatia, accisusq; ingens Exercitus omni
Regis ab auxilio deserti; quis tamen usquam
Advertit tua Sceptra peti Germania? postquam
Cinxisset durâ validam obsidione VIENNAM
Turca fremens, omnes cum ferro igniq; fuisset
Depopulatus agros, cùm cædibus obvia quæq;

Fædasset, stupris Matres, teneras q̃. Puellas,
Iamq̃ illum reducem sua Thracia Marte secundo
Atq̃ gradu lento prædâ excepisset onustum;
Finitimos equidem formidine perculit horror,
Pòst etiam serpendo alios; sed clade recenti.
Primùm omnes trepidare metu, dein pendere flocci
Quicquid erat gestum. pervasit opinio multos,
His fore contentum & saturum successibus hostem.
Credebat tum nemo, tot oppida capta, novisq̃
Præsidiis firmata novi quid habere pericli,
Mœnia quòd nondum sua vis inimica feriret.
Non deerant, quorum vox inconsulta palato
Excideret: retro vestigia longa tulisse
Hostem jam bello fessum, neq̃ posse recursum
Tam citò moliri. sed quàm procul ille latendo
Abfuerit, paucis docuit pòst Exitus annis,
Pannonia infestis iterum cùm ferrea telis
Horruit, & misero maduerunt sanguine campi.

Pòst ubi paullatim progressus fecit, & omnem
Gentem illam involuit bello, excidiisq̃ petivit,
Quid factum à nobis tot jam labentibus annis
Huc usq̃? hei turpe est ignominiosa fateri?
Plaustra querelarum passim conveximus omnes,
Vocibus in pugnam properatum, haud fortib. armis:
Verùm verberibus, non verbis, sternitur hostis.

Iam TURCA ad nostros fixit tentoria fines:
Non, veluti nunc est, nobis vicinior unquam
Ille fuit. neq̃ enim laxis moderatur habenis
Militiam, aut populum residem: instaurata revisit
Prælia

Prælia continuò: se prædæ accingit in horas
In momenta novæ: studiis asperrima belli
Gens ipsi est, facilisq; cibi, toleransq; laborum,
Quæ totam ætatem ferro terit, aspera ut olim
Spicula non tantùm vibrare parata, sed omne
Armorum tractare genus; non impigra glandes
Spargere, & absq; morà liquefacto corpora plumbo
Dividere. ast animis assueta ignavia nostris
Torporem invectat: nec nos virtutis avitæ
Oblitos præsens aut postera fama pudore
Adficit ingenuo: cunctamur Fratribus ipso
Mortis in articulo, summo in discrimine vitæ
Ferre pedem nostris: imò intestina fovemus
Ipsi odia, & vel clam, vel conflictamur aperto
Marte, quasi externis sit nulla potentia terris.
Ira iram inflammat: dubio certatur amore,
Idq; hodie est artis, positumq; in laude: feroci
Vindictà ignescunt nobis præcordia, sanctam
Pacem aversamur, pede calcamusq; scelesto.
Hinc privata trahunt, ceu telam, publica damna:
Cuncta gerendarum momenta ita commoda rerùm
Diffluitant: sumtus vanum impenduntur in usum,
Atq; ita triste tuas sensim, Germania, vires
Comminuit fatum, & corrupti insania secli.
Morum nulla magis stat disciplina bonorum,
Nec magis, ut quondam infami turpissima probro
Crimina, quin etiam laudi ducuntur. ô ætas!
Luxum non olim nostri didicere parentes,
Sed quantam hic hodie nobis deglutit opum vim?
Quo poterit sumtu communem lectus in hostem

Miles ali, muniri urbes, & castra locari,
Hunc vnà vel cœna vorat Sibaritica nocte,
Vel vestis mirè monstrosa, vel Indica gemma.

O Iuvenes utinam nostri, quorum acria Mavors
Pectora devinxit sibi, contra nominis hostem,
Christe, tui induerent votis melioribus arma,
Sæpius exuerent fatis melioribus arma,
Aut mortem oppeterent majori laude decoram.
At nos in nostros sævimus sponte penates,
Mutuaq; infligunt sibi vulnera corporis artus
Vnius, inq; caput conjunctis viribus ipsum
Impete pugnatur cœco, intensoq; furore,
Mole Gygantæâ, & conatibus vndiq; Vanis.
Germanæ si flos Gentis, virtusq; virorum,
Communem nervi si conferrentur in hostem,
(Quem florem, quam virtutem, quos deniq; nervos
Nostris demetimus campis, & robore nostro
Atterimus, stultoq; aliorum impendimus ausu
In laudes, gratosq; usus) non barbara quicquam
Arma timeremus: non effrenata libido
Finibus hei nostris nimium Vicina Tyrannis
Ottomanni genûm tanta incrementa paraßet
Vsq; sibi: quid si iam pridem paßa fuißet
Fraudibus ipsa suis, nostrâ & virtute ruinam?
Sed, quæ titillent nos pulpamenta, videmus?
Hei secura quies oculis velamen apertis
Infame obducit; quóq; haud immatius ullum
Prætextu scelus est; pro RELLIGIONE videri
Omnia nunc volumus, non pro REGIONE, subire.

Vna

Vna sed omnigenûm est certissima causa malorum.
Proh quàm ridiculè (si fas est vera fateri)
Hactenus à multis sunt pleraq; gesta Magistris
Militiæ! invito minor est prudentia fato.
Ipso in vestibulo belli (quæ maxima labes)
Peccatum est: justo nihil est molimine, justo
Ordine adornatum: sed quicquid in ebria corda
Incidit, id subitò arreptum, subitòq; repressum est.

Sic ubi cepta minùs vellent succedere votis:
Non secus atq; feras vim duro ex verbere passas
Degener in latebras adigit timor; ad sua rursus
Multi posthabitâ Sociorum sorte suorum
Limina reptarunt, sesèq; dedere quieti,
Fatum accusantes, & conscia tempora fati.
Id caput exitii est, hæc tantæ causa ruinæ.
Non quenquâ incuso, quando hæc sunt omnia nostros
Ante oculos interq; manus: sunt obvia cunctis

Sed captosne hæc nos deliria semper habebunt?
An sic hostili capita objectare furori
Pergemus? iugulumne ipsi præbebimus ultrò
Barbaricis manibus? Majorum an gloria nostris
Excidit omnino ex animis? abjecta Nepotùm
Spesne omnis? nunquid, Patria ô lacrimabilis, audis,
Qui tua subsidia implorent vel sera, tuosq;
Abjiciant sesè ante pedes? non plena tumultu
Dalmatia interno: non Pæones omnibus armis
Exsuti fidei immemores propriæq; salutis,
Non Rhodii extorres, non acti in vincula Persæ.
Qui tamen? ecce tui Cives, tua membra, tuusq;

Sanguis, is effuso lacrimarum largiter imbre
Per te perq; tuam te supplice voce salutem
Obsecrat, ut rabiem, quo non immanior, hostis,
A quo qui miserâ spoliati luce fuerunt,
Affecti magno videantur munere, tandem
Non à fortunis, sed jam cervicibus ipsis
Avertas. non jam fundit tibi DACIA questus
In clades facunda suas: Arx VVIZIA capta est,
Quâ propugnaclo vicinia fertilis usa est
Iam quinquaginta & centum feliciter annis.
Captum & terribili direptum cæde SISECVM est,
Captum est THRESINIVM, capta est PE-
TRINIA: nutat
Vndiq; funestis modò cincta SAGABRIA turmis.

Ter jam fortunâ mage, quàm virtute VIENNA
Martia defensa est: hanc conferto agmine rursum
TVRCA petit recto pede, speq; inflatus avarâ.
Iamq; illa ardebit bello, nisi Dextera tantam
Avertet vim sola DEI, tuq; excita tandem
Hunc Murum, hanc clavemq; tuam firmabis adacto
Robore: inundabit jam cædibus illa nefandis,
Stupris antè lacessitis, ferro, igne, rapinis.
O miseram rerum faciem? ô Germania Mater
Væ tibi, si cessas? tempestas ingruit atra,
Robora comprêndunt sopiti incendia belli:
Erumpit flammarum acies: jamq; Austria supra
Carpitur hac, Bavarûmq; extremis tractibus ora,
Hæc modò Marcomanis infra, exhaustisq; Silesis
Incubat, ah fortunatis cultu ubere terris!

Iamq;

Iamq; oculos (adverte) tuos mordebit ab omni
Parte volans fumus nimiùm hei caligine densâ.

Dormitum est nimiùm, dormitum est turpiter:
Evigilare tibi placeat, Germania, tandem. (ergo
Pande oculos, tua fata vide: memor esto salutis
Ipsa tuæ. Pax est res jucundissima, dulce est
Conjugium, dulcis soboles, vicinia dulcis,
Visus amicorum dulcis: dulcissima rerum
Copia; cuncta tamen quàm sint jucunda, carendo
Disoimus hei potius, gratâ quàm mente fruendo.
Finge igitur, (verùm ô liceat tibi fingere saltem!)
Ante tuos mactari oculos carissima lecti
Pignora, spem Generis; raptari ad funera Matres,
Raptari vxores ad stupra necemq;, puellas
Fœdari innuptas Matrum ad latus, oraq; Patrum.
Non miserum est, non triste mori, lethove domari;
Sed velle & non posse mori, miserabile fatum est.
Ferre potestatem hostilem, ludibria Gentis
Indomitæ execranda pati, tolerare tacendo
Omnia, quæ statuit rabidi exitiosa libido
Victoris, multò hæc quovis graviora fatetur
Quis non supplicio? hæc fieri (procul absit at omen)
In gremio jam finge tuo, horroremq; sub imis
Concipe visceribus: sic tot crudelibus ausis
Prævenies Virtute tuâ, roburq; sepultum
Tam longâ annorum serie redeunte vigore
Excuties. miserum est, tamen exoptabile, serò
Vel damno sapere accepto: nec desipit ille,
Quem facit alterius meliorem injuria caussæ.

Nunc verò inprimis præsenti pectore, firmis
Nunc opus est animis: detrudere finibus hostem
Nunc tempus: sævit toto Furia horrida regni
Corpore Pannonii: quatit arces, oppida, Muros,
Rura, metuq; gradus ad te velocius ipso
Promovet, & dudum quam spe latrante voravit
Teq; tuumq; caput petit, & tua viscera Prædo
Væsanus. verùm tune hoc patiere? tot urbes
Regificas, longos tot conservata per annos
Mœnia, tot Delubra DEI, tot tecta Scholarum,
Tot fora, tot beneculta Novalia Miles habebit
Barbarus? ô tantam DEVS hinc avertito pestem.
In cursu est fundi exitium: petit arva Tyrannus
Iam tua; iam terras, iam cœlum territat armis,
Iam demum ingentes animos, jam brachia tollit,
Vulnera jam spirat, rigido jam fulminat ense.

Ergo si qua tuæ tangit te cura salutis,
Insita si qua tuis est fervida flamma medullis,
Ardet quæ IESVM, Cujus tu funere vivis;
Siq; hostem illius, qui non repetenda piorum
Vocibus eructat tot jam convicia sectis,
Vllo odio insequeris; tandem consurge, Veternum
Excute, sume animos, arma arripe, rumpe periclũ.
Collectasq; acies contra irrumpentia produc
Agmina: quæ tibi sit virtus, ostende, quis ardor,
Quæ pietas: atq; hoc fac experiatur in anno
Sarracena lues, quantum Germania possit.
Si te nulla movent instantis signa ruinæ,
Signa tamen cœli sint argumenta malorum.

Hæc

Hæc moveant: Deus Ipse faces, Deus arma ministrat.
Quid stellam, toto quæ sese præbuit anno
Spectandam infaustæ sub sidere Cassiopææ
(Iam, memini si ritè, ætas vigesima lapsa est)
Designasse putas? caruit non omine lævo.
Naturæ contra nam Cursum exorta repente
Ore novo fulsit, primùm incrementa capessens
Mira, dein lento deflagrans igne, colorem
Sanguineum ostentans, quali fax Martia gaudet.
Sat nemo ignotam nota inter sidera flammam
Mirari potuit: Stupor omnes cepit, & horror.
Omnes, sideriæ quorum ex cœlestibus artis
Indicijs melior stabat sententia menti,
Hanc demum elapsis viginti circiter annis
Omen in effectum tracturam in Teutonis orâ,
Asseruere pii. Quas non Conjunctio seclis
Palantum stellarum octo magna illa præivit
Insignes toto orbe vices, dum Machina mundi
Hæc stetit, aspectus qualis discrimine nostros
Terruit opposito, jam vix octava recessit,
Annis in pejus per fata ruentibus, Aestas.

Cur toties imo concussa est viscere nuper
Terra? quid his credis portendi motibus Orbi?
Tu Fastos evolve tuos Germania; disces,
Fundamenta Soli nunquam tremefacta gementis
Effectu caruisse suo; sed semper atroces
Ex alijs alios Eventus esse secutos,
Et segetem bei nimium gravidam exoneravisse laborū.

In terram toties cur vis Neptunia nuper

Sævijt

Sæviit ex alto? factis ceu montibus imbres
Vincula ruperunt fluviorum: ebulliit Albis
Spumeus, iratus Viader, Regnator Aquarum
Ister, opumq; hæres: plenis ferme omnia fossis
Rura nataverunt: pecudumq; hominumq; secutæ
Hei quantæ strages! fluitare cadavera campis
Vidimus cpricis humana: natare tenellos
Vidimus infantes, cunas, currusq;, Domosq;:
Vastatæ segetes, vastata Mapalia passim;
Et quæ plura? horret mens cõmeminisse: quid autẽ
Hanc trahere Eluviem crebram, hæc densa agmina aquarum,
Patria mœsta, putas? verumne, quod ille Propheta
Maximus afflatu dio prædixit, habendũ: (quuta est
MVLTÆ VNDÆ, multi populi? ah non vana se-
Vnquam dicta fides Vatum, nec vana sequetur.
Iamq; advertendum, jamq; omni ex parte cavendũ
NE VOX ista tuos petat evertatq; penates. (est,
Hei nimium multi jam jam longo agmine passim
Stant in procinctu populi, suprema minantes
Excidia: Incumbunt armis: his undiq; inundant,
Hunnorum infelix hinc sanguine campus inundat.
Ah longas ne nectе moras; nunc tempus agi res.
Hostis obit jam (crede) tuos Germania fines,
Iamq; manum septis infert, jam Milite complet
Omnia pugnaci latè loca; turget, & urget,
Urit & usq; furit. Tu ne contemne furentem.
Contemto dat enim pœnas plerunq; cruentas
Contemnens: animosa phalanx est Thracia, nescit
Illa moras: dextris, & Equis pernicibus uti

Iam

Iam pridem didicit: totis nisi viribus obstas,
Transiliet tua septa Latro: non callidus unum
Furcifer ad te aditum novit: compluribus illi
(Proh dolor) ex latebris lato patet ore Fenestra.

Rumpe rebellatrix igitur Germania tandem
Rumpe moras. Satis est cessatum: turpe periclo
Turpiter exhausto stultas emittere voces;
Hæc ecquis paullò-antè superventura putasset?
Quàm nunc multa queri posset viduata tot amplis
GRÆCIA muneribus? quã multa ipsissima Christi
Patria, Gensq; potens? quàm multa miserrima tur-
Pannoniæ, cujus partiri nobile regnum (ba
Iam Scythicæ inter se furiæ ardent: vana sed omnis,
Quæ sequitur damnũ, & fata accersita, querela est.

Tempore cuncta suo gaudent. pax hactenus Vr-
Obsedit tranquilla tuas: nunc Martia tempus (bes
Signa sequi: imperium haud satiabile crapula gessit
Hactenus, atq; Cadis pugnatum est undiq; plenis;
Nunc sibi Sooietas regnum, nunc anxia cura
Vendicat: antiquæ sunt sacra peracta Vacunæ
Hactenus; ad rigidos nunc Mars ignava labores
Corda manusq; trahit: fas exercere choreas
Hactenus, inq; jocos risusq; resolvere linguas,
Et genio indulgere fuit; nunc tempus in hostem
Corpora magnanimo certatim tollere saltu,
Inq; preces linguas, fletusq; resolvere vultus.
Hactenus est visum lucro invigilare, rapinis,
Et corradendis opibus: nunc promere multùm
Condita; Mavorti sua nunc stipendia justo

Pendere,

Pendere, nunc Capiti sua debita solvere tempus
Cæsario, tempusq; DEO sua: Numen utriq;,
Majestas & inest, quam nulla licentia stupret.

Pone modum culpæ, corruptos exue mores,
Seriaq; exactæ fastidia concipe vitæ
PATRIA, si qua vides: odiorum bella facessant
Clandestina, simultates, suspicio mordax,
Rixarum Seges; & quis cuncta examina fando
Expediat scelerum? Proceres, tua sidera, fulcra,
Propugnacla, tui Patres, Sociiq; pericli,
Exemplo præeant aliis: magnum instar in illis.
Non est tanta, Duces, quovis in crimine labes,
Pestis in exemplo quanta est: imitamina format
A vobis sibi quisq;, putat pulcrum omne, quod usus
Vos divulgastis vestro: replicare laborum
Si vacet Annales veterum, res ipsa probabit,
Qualescunq; Duces, Regesq; fuêre, fuisse
Tales & populos: meruit jam trita fidem vox:
Rex & Grex idem: nec enim sic frontis imago
Exprimitur speculi orbe novi, quàm Regula morum
In vulgo apparet Procerum. CONCORDIA Regum
Regnorum est Nutrix, & lactea Mater honorum.
Huic cultus impende sacros; hanc, perdita si non,
Ambabus retine manibus, socia arma precesq;
Robur habent Sociæ: Virtus vnita vigoris
Plus tenet, ac dispersa procul: Concordia firmat
Omnia: quò tendam, quid ni, mea Patria, nosses?

Algam igitur veluti, quá non est vilior herba,
Purgando assuevit præceps elidere Pontus:

Haud

Haud minùs & nævos non tantá in gente ferendos
Elue: placentur tandem pietate sacrarum
Fata Deusq; precum: tua sunt, Ecclesia, nempe
Arma preces: primo hæc nixu cape fortiter arma,
His omnis Legio tua communita cohortes
Explicet, inq; truces justo ruat impete Turcas,
Quá globus iste Harpyiarum densissimus urget.
His rumpenda via est armis. Ite ergo phalanges
Ite metù posito: feret hæc audacia laudem.
Desperata salus nec enim jacet omnis: habemus
Nostrá à parte DEVM: præcisa potentia nondum
Cuncta tibi: nondum Gens ô celeberrima cunctas
VERI ignara cohors, MAHVMETI subdita fictis
Cultibus attrivit vires, nec & atteret unquam:
Quin priùs ipsa tuo cadet audacissima ferro.

Stat sua namq; dies etiam, stat terminus illi,
Quem DEVS indixit pia per præsagia, rerum
Conscia, fatidici primo Danielis ab ævo.
Hic Vates TEMPVS primùm, pòst tempora, tandē
Dimidium quiddam præscripsit temporis illi.
O Vatem! ô fatum! restant solatia nobis, (mus.
Qui vitam à Christo, regnum, & grave nomē habe-
Iam metuendus Arabs medium indignantibus astris
Excessit cursum: Tria cornua cornibus atrox
Sustulit æratis: habeat, servetq; sepulcro.
Olli nulla magis, Romani in corpore Regni,
Sella thronusve patet: si quid tentabit in orá
Teutoniæ, si quid radet, velut hactenus intra

Vngariæ

Vngariæ gremium miſeræ, ſi ſtrinxerit artus
Mater amica tuos, ſi quid deglutiet ex te,
Vltimus hic illi bolus, fex ultima reſtat;
Nimirum ut commiſſa luas, vibicibus huius
Ex merito fueris ſi caſtigata Magiſtri.

Sed tu, cara Parens, in brachia Numinis almi
Irrue, teq; ipſam, tractasq; impune tot annis
Caſtigato moras, mores, & inertia corda.
Forſitan excuties hoc tandem triſte Flagellum
Vltrici Superûm Dextræ: namq; omnia caſtis
Indulgent precibus, Vitæ & melioribus orſis.
Tu fac officium, quoniam te juſtus in hoſtem
Fert dolor: auſpiciis aderit, qui ſingula certo
Temperat arbitrio. fremat ille tricorniger Antri
Hæres Tartarei: fremat Orcus, & arbiter Orci:
Servabit tamen ipſa DEI clementia ſanctum
Victa ſibi Semen precibus, neq; deſeret vnquam,
Quos fuit Vnigenæ mercatus ſanguine Nati,
Quos videt eſſe SVOS: per Eum ſuperabitur hoſtis.
His munita armis fer te in tua prælia; differ
Nil magis. inſano quondam vox excidit ore
Victoris SELYMI: ſeris dum Teutones inſtant
Conſiliis, longoq; coquunt molimine bellum,
Partior Hunnorum campos ego, partior urbes,
Partior Vxores, ſobolem, & quodcunq; prædendo.

Ah ne hanc tam crudi vocem experiare Tyranni:
In contra: nullum generoſæ ingloria mortis
Formido egregijs cogat deſiſtere ceptis.
Vngula, Carcer hians, & ſtridens lamina flammis,
Tormen-

Tormenta, atq; omnis pœnæ Mors ultima luſus
Sunt modò Chriſticolum, fortunatiq; triumphi.

Lex eſt certa, ſemel vitale relinquere lumen:
Quid ſi fatalis decreta hæc hora fuiſſet,
Quá quis in hoſtili ſubitò vitam agmine fudit?
Morte vacat non punctum horæ: latet illud, eoq;
Deterius. multos non enſis hoſticus hauſit,
Nec tamen in placido vitam efflavere grabato.
Hunc rapit ex alto caſus: huic propria triſtem
Infert dextra Necem: ſubit hic lacrimabile fatum
Fortè ex inſidiis, vel ob aurum, vel quoq; ventrem
Fœmineum, vel lite aliquá pendente, vel unam
Ob vocem. & quis tot diverſa pericula mortis
Dinumerare queat, tot fata? atq; obſecro, quænam
Hæc vita eſt, dubio quam currimus orbe per Orbē?
Veſtigemus eam, & paullò propiore receſſu
Intuitu illius finem penetremus ad ipſum,
Ne mors horrorem cordatis imprimat auſis.

Sequens humanæ vitæ adumbratio alio loco ab Authore edita fuit, hîc ſingulari ſtudio à re præſenti non alieno repoſita.

Vita catenati eſt quaſi turgens Arca Laboris,
Immenſo errorum labyrinthus in Orbe, palæſtra
Plena periclorum, tellus infauſta Ferarum
Turpe receptaclum, Mons ruptus, & hiſpida vallis,
Caligans Spelunca, palus limoſa, Nemusq;
Vepribus intortum, campus lapidū aggere hiulcus,
Deſertum horribile & vaſtum, regio invia denſis

Sentibus, herbosum, crescens, & amabile pratum,
Vipereis plenum sed monstris, anguibus, hydris.
Est hortus sterilisq; simul florensq; subinde,
Est fons, unde fluunt mordentes pectora curæ,
Est imber lacrimas oculis fluviosq; ministrans,
Est ærumnarum Mare, gurges, & ampla vorago.

Vita humana quies est anxia, dulce venenum,
Inconsulta animi securi cura, laborq;
Irritus, infelix conatus, stulta voluptas,
Infaustum pondus, spes victa & ficta, metusq;
Degener, est risus stolidus, cordata phrenesis,
Fabula læticiæ fallentis imago, dolorq;
Verus, amor falsus, suspirium inane, tumultus
Plausibilis, sapiens rabies, confusus & ordo,
Solicitudo necans, trepidatio frigida, prudens,
Deliramentum, prudentia cæca furendi,
Copia inops, dives paupertas, vita venustum
Dedecus, & deforme decus, sors dura, Salusq;
Ægra, vorax morbus, vis imbecillus, libido
Accelerans clades, ingloria gloria, honosq;
Languidus, infamis laus, excellentia rerum
Fictilis, ascensusq; humilis, descensus & altus,
Nobilitas obscura, vigor brevis, Ancora Nutans,
Est vas rimosum, pertusus sacculus, antrum
Declive, immundumq; specus, sentina malorum,
Hamus inescatus, sitis insatiabilis, hydrops
Perpetuus, fallax desideriumq;, Cupido
Infinita, tenax Vncus, lima acris, opertum
Rete, rigens scopulus, tempestas horrida, turbo
Pulvereus,

Pulvereus, dubiũ murmur mutabile venti,
Impetuosus aquæ fluctus, pelagusq; sub omni
Parte procellosum, præmollis Arena, vadosum
Littus, & inconstans portus, sine præside Navis,
Flebile Naufragium, rapidasq; immersio in Undas.

Vita Domus fraudũ, scelerumq; cloaca, Caminus
Irarum, puteusq; odiorum, carcer opacus,
Hospitium infidum, Regnum Crucis, Area Mortis.
Vita humana brevis furor, amens plausus, amara
Dulcedo, querulus clamor, gemitusq; superbus,
Forma fugax. Vita est species fugitiva, caducus
Flos, ventosa fides, anceps fortuna, recurrens
Nausea, ridiculus vita ambitus, avius error,
Lubricum iter, freno sine luxuriosa juventus,
Et connitenti baculo sine curva senectus.
Vita sodalitiis damnosa catena trahendis,
Musica Sirenum, Crater Circeus, adhærens
Lappa, scaber Tribulus, putris structura, fatiscens
Fundamen, tectum labens, angustia lata,
Murus hians, brevitas prolixa, volubile saxum.
Vita manens cursus, statio malefida, Tyrannis
Blanda, loquax torpor, concors discordia, fallax
Fictaq; Amicitiæ probitas, simulataq; Virtus.
Vita nocens Lis est, & non revocabile bellum,
Perfida pax, dolus occultus, violentia aperta,
Simplicitas fucata, latens ignavia, præceps
Nugarum lusus, dementia callida, perdens
Nequitia, insurgens est artis opinio, nulla
Integra cognitio, morsus quo conscia falsi

Mens teritur, fax peccati, stimulusq; Dolorum.

Vita humana fragor vulgi est strepitusq; potentũ,
Est locus exitii, Lemurumq; habitatio turpis,
Luciferi imperium, præpostera cura, suiq;
Crudelis Neglectus, opum irrequieta cupido.
Vita est segnities operosa, culinaq; pinguis
Vermiculorum imo reptantum Viscere terræ,
Larva nitens, Vitrum fragile, est Tentatio summa.
Vita hæc est pulcrum nihil, est ærumna superba,
Splendida de vivis Majestas exequiarum,
Est longum funus, moriens est vita, simulq;
Mors spirans, est vana, levis, brevis, impia pompa,
Deniq; vita hæc est (docet experientia) multó
Deterior, quàm quis (licet omnes vertice Musas
Evocet Aonio, Phœbo quoq; præside) possit
Digerere in numerum. hanc ergo relinquere lucem,
Cum restet melior, pro libertate salutis,
Pro patriá, quid pro patriá? pro nomine Christi,
Cui grave sit, quem cura novæ tenet altera vitæ?
Quis fato meliore queat occumbere? honesta
Mors est, quæ Marti cæso non corde litatur.
O Mors dulce lucrũ, non Mors sed janua vitæ es!
Tu cladesq; febresq; fugas, tu vulnera tollis,
Tu curas, tu damna, famemq; sitimq; repellis.
Quin illa ipsa dies, quæ fati lege suprema est,
Æterni Natalis erit. Concurritur horæ
Momento; aut cita Mors cum vivá est obvia laude,
Porrigit aut viridem merito victoria palmam.

Hanc etiam causſæ Bonitas, Germania, spondet

Nota

Nota tibi: nec enim Mavors absorbet avarus
Vno omnes rictu: nec dissimulare necesse,
Quæ Res ipsa loqui visa est. Non semper honore
Successuq. tuæ dextro caruere cohortes
Contra hostes Christi, si quando ad prælia ventum est.

Exigua ô quàm sæpe Manus numerosa fugavit
Agmina Turcarum. Testis tu SAVE, voraxq;
CVLPA, ô culpa Necis Multorum Nuper (ut annos
Præteritos taceam) calido tu sanguine Thracum
Nunquid inundasti? quantum illud, non ita nuper
Millia quòd septem sociis Exercitus armis
Christigenum fudit, septem vix agmine cæsis
Nostrorum ex omni: sed quo pugnante, fugante,
Defendente? DEO. Quòd si te exempla movebunt,
Si tandem incipies alijs succurrere, qui nunc
Pro Te, arisq; focisq; tuis sua corpora duræ
Objiciunt morti: DEVS idem in vota vocatus
Idem aderit (confide) tibi: aspirabit honori,
Fortunisq; tuis: tum pax te longa reviset.

At tibi si porrò dextrasq; oculosq; tenebunt
Impietas, secura quies, vecordia, luxus;
Audi, si qua tibi est auris, non obsita prorsus,
Audi inquam: invadet subitò te barbarus hostis,
Ante tuosq; oculos tremulam, tua viscera, Prolem
Allidet saxis, aut in vagitibus ipsis
Transadiget strictis mucronibus, arma cerebro
Ostentans conspersa tibi, aut corpuscula palo
Affiget miseranda: toros tibi polluet: inde
Ipsæ adeo vxoresq; tuæ Nataq; nefandos

Infelicibus ah parient tibi nixibus hostes?
Sanguine deq; tuo sic auras imbibet ille,
Cujus cæde tuus fundatur postmodò sanguis.

Mens horret mea, lingua stupet, vox faucib. hæret.
O descende in te mea Patria, collige mentem,
Quo res summa loco. thalamos en publica secli
Damna tuos intrant: patet ampla fenestra ruinæ.

Pande oculos tandem dulcissima Patria, tandem
Casus disce tuos præsentes, disce futuros.
Inveterato omnis sera est Medicina dolore.
Porrigit usq; etiamdum frontē OCCASIO, rerum
Illa Ministra potens: ne tergum vertat, AMICAM
Amplexu dignare tuo. si respuis illam;
(Vera Poëta loquar) te tædia sera sequentur.
Det meliora Deus; Vivat tua cura RODVLPHVS:
Pullulet æterno Senij RVTA inscia flore,
Vivat ATESTINÆ Flos, Germen & vtile Stirpis,
Martis & artis Honos HENRICVS IVLIVS, *avō*
Gloria postremi prima, & non ultima merces.
Vivat in hanc laudem reliquorum maximus ordo
Teutoniæ HEROVM: redeant decora alta Parentū.
Viuat in Eventum spes, Eventus premat hostem:
Hostis ab Eventu, quid non sit vincere, discat;
Victor ab Eventu doceat, quà viceret arte;
Inde triumphales statuas GERMANIA Pompas.

FINIS ORATIONIS.

VOTVM

VOTVM PRO-PEMPTICVM BONIS AVSPICIIS.

ILLVSTRISSIMI PRINCIPIS AC DOMINI, DOMINI Augusti, Ducis Brunsuicensis ac Lunæburgensis, Mille Equitum Ductoris, in Vngariam contra irruptiones Turcicas Militatum euntis Sacrum.

EODEM AVTORE.

Qui Chlamydatus Eques? quas tam pulcro ordine turmas,
Quod secũ agmen habet? quèis sese ostentat in armis?
In patrio tollit quæ signa volantia campo? (dor?
Quidnam AVGVSTE paras? quò te via, quò rapit ar-
Sed quid ego scitor, quasi pax placidissima nostris
Dormiat in thalamis, altam carpatq; quietem?
Æstuat hei rapidis belli vicinia flammis,
Contiguusq; ardet Paries: Germania toto
Iam pridem armorum sonitus audivit olympo.
Iam crepitant enses, jam vasto ignita boatu
Tormenta effringunt muros: Dux Thracius, hostis
Ille DEI ac hominum, cunctis jam viribus agros
Sævit in Vngaricos, petit oppida, rura, penates,
Excidiis, igni, stupris: nil linquit inausum,

Teutoniæ ut, Duce Marte, pedẽ cepto inferat anno.
Iam directæ acies, jam campis agmina apertis
Prælia prima, SECVNDA *ineunt, Martemq; lacessunt.*

Ergo etiam Pietas Patriæ, atq; heroica Virtus
Huc te, AVGVSTE, *vocant? I Dux juvenilibus ausis*
Non impar: Duce carpe viam, carpe Auspice Christo
Arma memor laudum, quas rebus fortiter actis
Majores meruêre tui: spem nulla recentem
Præcidat formido tibi, quæcunq; manebit
Te belli sors (nam dubiis Mars errat in armis)
Nulla tuam poterunt abolere oblivia famam.

Si sic fata velint, ut te hosticus hauriat ensis,
(Sed pia vota ferent aliud) commune subibis
Tot Ducibus fatum, tot divis Regibus, ætas
Quos non una tulit: vives post funera vives,
Æternosq; tibi gratans impendet honores
Posteritas: quòd si dextræ victoria dextram
Iunxerit æqua tuæ, bonitas notissima caussæ
Ceu sperare jubet, quà tandem evecta triumphat;
GLORIA *victricem nunquam moritura Coronam*
Intexet generose tuis, AVGVSTE, *capillis.*
Tum Cives Patriæ atq; omnis Germana Iuventus
Certatim in laudes, & plausus ora resolvent,
Et Pæana canent, & verba precantia jungent:
O quàm te Reducem post tot suspiria læto
Accipimus vultu? tibi quæ sat digna favore
Dona rependemus, Gentis quòd nomina nostræ
Illustras virtute tuâ & præstantibus ausis.
Te non Luxus iners, te non Vecordia molli

Affixit

Affixit Lecto? potior tibi Gloria CHRISTI,
Libertas Patriæ fuit, & Mavortia Virtus.
Tu spem vicisti peregrinam, & vota Tuorum
Tu Decus omne TVIS. *vive ô Dux excite tantis*
Bellonæ auspiciis, vive ô vive optime Princeps.

Hæcne audis AVGVSTE? *viam felicibus ergo*
Ingredere auspiciis: nectit jam Gloria Sertum
Intemerata tibi. Tu tali es Stirpe creatus,
Quæ mediocre nihil tot jam volventibus annis
Gessit: habes Regum vestigia prævia, quin &
Cæsarum, origo tui Generis quos edidit olim.
Vel solum OTTONEM, *qui robore robora fregit*
Ottomanigenum, si Marte favente sequeris,
OTTO AVGVSTVS *eris. firmet te nominis Omen*
AVGVSTE: *insevit tibi præstantissima mentem*
Excelsam Natura: vigent in corpore vires,
Inq; animo motus: nil prima Iuventa negabit.

Ergo age, quàm patriis acer Germanus in armis
Esse velis, atq; esse queas, ut sentiat hostis,
Quem sua fata manent, forti cape pectore Christum
Bombardamq; manu, sic & melioribus orsis
Irrue in immanes socià cum Gente Latrones.
DVX acie in primâ stabit fortissimus ille
Ille unus, cujus pro nomine bella tot annis
Gesta, tot insuetà qui nuper strage phalanges
Turcarum prostravit humo. Victoria planè
Admiranda DEI toties jam robur & in nos
Propensam ostendit mentem. Spes insidet armis
Serta manu gestans Lauri de fronde virentis:

His Germanorum decorabit tempora, tempus
Si justum arripient, nec eos victoria præsens
Audaces NIMIVM faciet: justissima causa est,
Caussa DEI est, unquam quam nulla potentia vicit.
Hæc tibi successus spondet Sociisq; secundos,
Inde tropæa feres veterum in Delubra Parentum.
I felix AVGVSTE: DEI te Exercitus Arcis
Sideriæ emissus castris comitetur, & oris
Pannoniæ adducat salvum, salvumq; reducat
Gratanti Patriæ. Tu perge, unumq; memento:
Qualiacunq; tui fuerint primordia Martis
Tale feres nomen vivusq; & funere mersus.
Te maiora manent præsentibus inclita Regum
Progenies: tanti mensuram nominis imple.
Quid moneo? jam jam, nisi me duo lumina fallunt,
Sanguis ATESTINVS generoso in corde calescit.

DE EODEM ILLVSTRISS. PRINCIPE AVGVSTO.

Vivat in augustos AVGVSTVS noster honores:
AVGVSTI quæ sit Dextera, Turca sciat.
In cœná recitatum.

ERNESTVS D. B. E. L.

Excellens Regum Natura Est, Si Tria Vitant,
Sævitiam, Doctrinæ Barbariem, Et Levitatem.

AVGV-

AVGVSTVS D. B.
E. L.

Audaci Gaudet Victoria Sanguine: TV Sis Ductor Beati Exercitus Lectissimus.

Faciebam humillimæ observantiæ ergò, & grati animi, pro beneficiis ab iisdem Principibus mihi exhibitis, testificandi gratiâ, in itinere Saxonico, in Rhedâ, Die Magorum. Anno hoc novo

XCIV.

SI DEVS PRO NOBIS, QVIS CONTRA NOS.

DE NOCENTISSIMIS CATACLYSMIS, IVNIO ET IVlio Mensibus Anno M. D. XCIII factis

VRANIÆ παραίνεσις ad Genus humanum.

Hei quibus illabor cælo demissa tenebris?
Hei rerum facies quæ miseranda Solo est?
An priùs, ô mores, an clamem, ô tempora! quorsum?
Nemo audit (Gens ô perdita!) nemo videt.
Quid tandem fiet, Natura quòd ordine verso
Vultum induta alium vim sibi tota facit?
Non satis, Eclipses Superis lugentibus ortas
Ominibus plenas hactenus esse malis.

Nos

Non satis, horribiles terram intra viscera motus
Signaq; venturi dira dedisse mali.
Non satis est, magno discordes æthere ventos
Inter se luctas instituisse graves.
Non satis est, cecidisse globos ex nubibus igneos,
Nec spectatores non feriisse suos.
Non satis, insuetá violentos grandine Nimbos
Prostravisse feris omnia vulneribus.
Et, memori (res vera nimis) quod mente tenendum,
,, Grandinis in quavis mole fuisse typos:
Nempe avulsa humeris capita, enses, scuta, globosq;
Et genera armorum cætera, prompta Neci.
Non satis hæc inquam: quin & Neptunia vis se
In terram exseruit, nil reprimente DEO.
Delapsi cælo factis ceu montibus Imbres
Ruperunt vinclis flumina cuncta suis.
Rura nataverunt plenis fermè omnia fossis:
Est data Libertas piscibus ampla nimis.
Prò quantæ strages pecudumq; hominumq; sequutæ!
Nemo potest similis commeminisse Mali;
Vidimus apricis fluitare cadauera campis
Humana, informi dilacerata modo.
Vidimus & cunas, currus, cistasq;, domosq;,
Et quid? plura vetat commemorare dolor.
Funesta hei facies apparuit omnibus agris:
Nec semel id, nec bis, terve, sed vsq; quater.
Quin nondum finis fit tot pluvialibus undis:
Sidera pœnarum plus minitantur humo.
Nec tum sponte tamen scelerum pertexere telam
Desinis ô hominum Gens, malesida tibi.

Cladi-

Cladibus accumulas clades, & deniq; cogis
Cogis atrox pœnas multiplicare Deum.
Imò, quò propiùs te ſumma pericula cingunt,
Hòc ſecura magis Vitaq; Menſq; tibi eſt.
Exitus ecquis erit? Patientia ſæpius icta
Læſaq; vindictâ fit ſtimulante furor.
Hæc certè Eluvies crebra, hac denſa agmina aquarum
Non ſunt effectu pòſt caritura ſuo. (rum
Quis ſævituram neget in genus omne animantûm
Tiſiphonem, reprimat vim niſi dextra DEI?
Sicca parit nullos tempeſtas, humida morbos
Innumeros: ſed vix Pœna erit iſta ſatis.
Fata utinam ô utinam non deteriora ſequantur:
Pœna trahit pœnam, nullaq; ſola venit.
MULTAE VNDAE, MULTI POPULI: ſic auſa
Dicere ab eventu religioſa fuit. (Vetuſtas
Ah non vana fides! tibi Gens TIBI cæca timendũ,
Ne modò vox thalamos impetat iſta tuos:
Nempe ut Colluvies, inſtar Torrentis aquoſi,
Turcarum in fines irruat atra tuos.
Et nondum pandas oculos, videasq; ſalutem
Ipſa tuam, exitio jam ſuperante fores?
Quò tandem uſq; rues? an non ipſiſſima ſummum
Præceſſura diem ſignaq; reſq; vides?
Nonne hæc, quæ vero Chriſtus prædixerat ore,
Tempora triſticiæ plena, referta Malis?
Hi nonne undarum ſtrepitus, quos Ille notandos
Cenſuit, in cujus non fuit ore dolus?
Pande oculos, tua fata vide, Chriſtumq; loquentem
Audi nunc etiam; NVNC miſerere tui.

Si

Si nondum movet ulla tuæ te cura salutis?
At cæli moveant deniq; te lacrimæ.
Ecce tuos deflet pulcerrima Regia casus:
Ecce tuam deflent cuncta Elementa vicem.
Tu tot aquas Superis extorques: omnia plorant
Astra: DEVS gemitus edit & Ipse suos.
Nil est in rerum Naturâ, vertere mentem
Quod non in melius suadeat ante obitum.
Hæc lamenta vide, has lacrimas, suspiria, planctus?
At siccis oculis ista videre cave.
Obvia mox Christo venias dextramq; prehendas:
Corrige te, veniam posce, fidemq; tene.
Nunquam sera bonos ad mores est via: crimen
Quem patrasse piget, crimine pene vacat.
Tempus adhuc, revocare gradum: te collige, cursu
Intende, illecebras effuge, quære DEVM.
Quære, in procinctu est: VENIT, vt te fronde coro-
Aut viridi, aut piceas deprimat inter aquas. (net
Quære; Tuum est, his pro lacrimis mœrentis Olympi
Aut Solem æternum cernere Sede novâ:
Aut hac æternas pro tempestate tenebras,
Flammantes pluvias, sulphureosq; lacus.
Dixi. ó Gens, si te nil afficit, vnica vox hæc
(ÆTERNVM) adficiat: disce, memento Mori.

Fac. VIII. Calend. Aug. An. XCII. lacrimantibus Musis cum totâ rerum Vniversitate.

DIALO-

DIALOGISMVS AD FILIVM DEI,

Factus inter Equitandum, in campo, propè oppidum Rez, post horribilem Terræ motum XV. Octob. hor. XI. merid. Anno XCII.

NAm quid ego? miserandus homo. quo natus in orbe?
In Mundo immundo. quis locus? Arca luti.
Hac quid ago? telam peccati texo, retexo:
Quæ Merces? eheu Mors, Satan, Ira DEI.
An spes nulla super? Christus spes una Salutis:
Sat mihi: peccatum, Mors, Satan, Ira vale.
Christe tibi Capiti, tibi palmes adhæreo Viti:
Iam si cuncta ruant, sum pie Christe TVVS.

VENI DOMINE IESV VENI.

FINIS.